

Otavan kirjaston lakkauttamisen vaikutusten arviointi

Taustaa

Mikkelin seutukirjaston muodostavat pääkirjasto ja viisi lähikirjastoa (Anttola, Haukivuori, Otava, Ristiina, Suomenniemi), joista neljässä on myös asiointipiste. Lisäksi seutukirjasto tuottaa sopimusteitse kirjastopalvelut kolmelle kunnalle (Hirvensalmi, Pertunmaa, Puumala).

Vuonna 2020 lakkautettiin kolme kaupunkialueen lähikirjastoa (Kalevankangas, Lähemäki, Rantakylä). Korvaavaksi palveluksi perustettiin liikkuvat palvelut, joilla on pystytty toimittamaan aineistoja kouluille ja päiväkodeille ja aikuisväestöä palvelemaan Rantakeitaassa kerran viikossa. Liikkuvien palveluiden tuottaminen on osoittautunut enemmän resurssia vaativaksi palveluksi kuin osattiin ennakoida ja niukkenevan henkilöstöresurssin vuoksi palvelun muotoja joudutaan miettimään – esim. pop up -kirjastopalvelun tuottaminen siinä laajuudessa kuin toivotaan, on erittäin haasteellista. Jos Otavan kirjasto lakkautetaan, on korvaavan palvelun toteuttaminen vaikeaa, koska se vaatii liikkuvien palveluiden hyödyntämistä.

Lakkauttamisen vaikutukset eri asiakasryhmien kirjastonkäyttöön

Kirjastopolun (kirjaston ja perusopetuksen opetussuunnitelmaan kuuluva yhteistyö) toteutettaisiin pääsääntöisesti etänä ja osin suunnitelma jäisi todennäköisesti kokonaan toteutumatta esim. ykkösluokkien omatoiminen kirjastokäynti jäisi todennäköisesti kokonaan toteuttamatta, myöskin eskarien osuuden toteuttaminen olisi haasteellista.

Otavan kirjastosta on noin 14 km pääkirjastoon, joka olisi otavalaisille lähin kirjasto. Jos Otavan kirjasto lakkaa, merkittävä osa asiakkaita lopettaa kirjaston käytön kokonaan. Työssäkäyvien, varsinkin omalla autolla liikkuvien, on helpointa käyttää pääkirjastoa tai muita kirjastoja. Sen sijaan työelämän ulkopuolella olevien asiakasryhmien kirjaston käyttö vähenee huomattavasti tai loppuu kokonaan – lapset, nuoret, ikääntyneet ja muut työelämän ulkopuolella olevat asiakkaat.

Paitsi kirjastoaineistojen käytön loppuminen, myös tilan menetys vaikuttaa otavalaisiin – kirjastotila on omatoimitekniikan avulla laajasti käytettävissä ja mm nuorille ei enää ole Otavassa omaa nuorisotilaa. Iltapäiväkerho ja koulu käyttävät kirjastoa aktiivisesta, eläkeläisten osalta on tullut palautetta, ettei heistä monella ole autoa ja julkisen liikenteen käyttäminen on haasteellista. Eläkeläisten osalta kirjasto nähdään myös mielenterveyden ylläpitäjänä ja yksinäisyyden poistajana.

Kokoelmavaikutus

Joka kivijalkakirjaston lakkauttaminen pienentää kokoelmaa – painettu kirja-aineisto on edelleen (ja vielä useita vuosia) kirjastojen suurin ja käytetyin aineiston muoto. Vuoden 2020 lähikirjastojen lakkautuksissa koko seutukirjaston kokoelma pieneni arviolta 67 000 niteellä. Jos Otava lakkautetaan, kokoelma pienenee edelleen noin 10 000 niteellä. Pääkirjastoon ei enää ole mahdollista sijoittaa lisää niteitä.